

Vloga direktorja v podjetju

Z delom delavskih svetov so nastali karakteristični elementi pri vlogi direktorja v podjetju. Vsi delavci, ki so razvijali zdravje naše države, so na splošno vodili našega gospodarstva.

Doslej je bil direktor edini odgovoren vodja podjetja z najširšimi kompetencami in možnostmi in je bil odvisen od administrativnih organov. Njemu v pomoč so bili samo posvetovalni organi: sindikalne podružnice. V njih so se razvijale zdravje naše države, ki so imeli na ta način možnost izraziti svoje zahteve.

Ko so nastopili delavski sveti, sta se direktorjeva vloga in njegov odnos do delovnega kolektiva bistveno spremenila, kakor se je tudi spreminjal njegov položaj v splošnem okviru gospodarskega upravljanja. Direktor je postal izvršni organ upravnega odbora.

Odkod daje direktorju podjetja neodvisen sektor dela, bodisi od upravnega odbora, bodisi od upravnega odbora. Direktor namreč vodi produkcijo in delo podjetja ali tovarne, organizira delovni proces in vodi realizacijo plana. To je namreč direktna organizatorska naloga. To pomeni, da ima direktor med delom absolutno oblast. V tem se odlikuje od delavskih svetov, ki držijo Leninovih navodil. Pravilno je namreč, da med delom v organizaciji dela v podjetju, v izvrševanju nalog nima njihove možnosti vmešavati se v direktorjevo kompetenco. Zato odkod določa, da upravni odbor dela kolektivno in sklepa samo na sestankih. Član delavskega sveta ali upravnega odbora — pri delu je delavec, kakor vsak drugi — odgovarja torej za svoje delo direktorju.

Naravno upravni odbor in delavski svet lahko upravičeno direktorjem delu in vsemu, kar direktor ukrene. Sklepi upravnega odbora pa so obvezni za direktorja, v kolikor ne nasprotujejo predpisom, planu in odredbam višjih organov. Na ta način odkod ne postavlja direktorja nad kolektivno upravo podjetja, marveč določa večjo direktorjevo odgovornost za upravo podjetja.

Zato ima direktor vse možnosti in pogoje, da lahko sprejme take odgovornosti. On lahko zavzame morebitne nepravilne sklepe upravnega odbora, dokler ne poseže vmes predstaviteljni organ, vodi celoten tehnični in administrativni aparat itd. Direktor razrešuje delovno silo (razen v primerih, da je o tem drugace sklepali upravni odbor ali delovni svet) in odloča o sprejemanju novih delavcev, o odpustitvi in o premeštravanju v kolikor ne bi bilo to v nasprotju s predpisi (direktor ne more na primer odpustiti člana upravnega odbora, dokler je ta član odbora). Proti direktorjevim sklepom ima upravni odbor pravico ugovora.

Značilno pa je, da ima direktor možnost sklopiti pogodbe v imenu podjetja, ki stojijo v veljavo šele z njegovim podpisom. To seveda na osnovi sklepov upravnega odbora samega. Vendar pa direktor ni še danes popoln izraz volje kolektiva. On ni izbran od delovnih kolektivov, marveč je postavljen od upravno administrativnega voditelja. S tem pridobi direktor vlogo državnega organa, čvarja zakonitost in jasno tudi skrb za izpolnjevanje plana. To značilnosti, ki jih ima direktorjeva vloga, so prehodnega značaja v razvoju razširitve uprave na direktivne proizvajalce.

Naša prva skrb je, ZNIŽATI LASTNO CENO IZDELKOV

S predsednikom upravnega odbora podjetja, tovaršarjem Banelom bi bil rad govoril, pa ga takrat ni bilo. On, pa se bova morda pomnila in česar ne bom jaz vedel, ti bodo povedali drugi, morda bo tako boljše, mi je rekel tehnični vodja, član delavskega sveta in upravnega odbora Marjlo Pessaro.

NEKDANJA MIZARSKA DELAVNICA JE POSTALA TOVARNJA POHIŠTVA

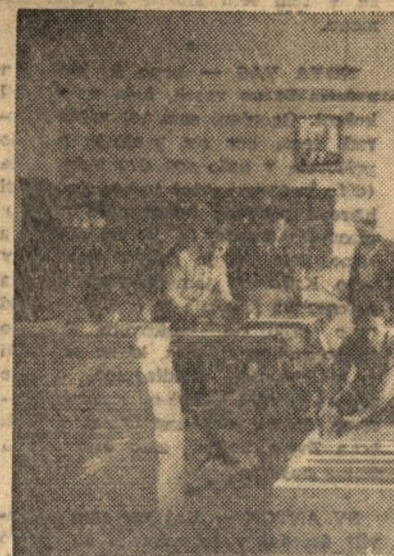
Takoj po izgonu okupatorjev iz naših krajev, ki so pristili za seboj težke posledice, da jih naše ljudstvo še danes občuti, je nastala potreba po obnovi in popravilu sovražnikovih ruševin. Tedaj so se s tem namenom družili številni kovači, mizarji, mehaniki, razni rokodelci in drugi ter si postavili delavnice v hišnih zidovinah koperskih zaporih. Tako je bila ustanovljena tudi mizarska delavnica, ki je tedaj imela 26 polkovniciranih in kvalificiranih mizarjev in valenčev. »Teško je bilo tedaj delati, pravi mizarski mojster Loze. »Brez strožnih strojev, brez primerne opreme, pomagali smo si pač, kakor smo mogli in znali.« Vendar takratna proizvodnja pohištva se ni zadostovala potrebam, ki so bile in ki so še danes velike, kajti vedeli moramo, da so vrnarčev požar ni uničeval samo hišne strehe, ampak vse, kar je bilo v njih. Zato je razumljivo povpraševanje po pohištvi, ki je še vedno veliko. Marsikje so si popravili požarane domove, pa tudi novih hiš je bilo mnogo zgrajenih v letih po osvoboditvi, vendar primernih pohištvev je bilo malo.

Poleg tega pa so morali mizarji v takratnih posebnih velikih delih za opremo številnih uradov. Kje pa so vsa manjša naročila potrošnikov, ki jih je bilo iz daleč v dan več? Vse to je nujno narekvalo, da se mora pri nas razviti mizarska dejavnost. Ljudska oblast je nabavila v tujni tiskarji stroje, nekaj jih je tudi prišlo iz Jugoslavije, tako da je bilo iz naših delavnic veliko truda našim mizarjem, obenem pa se je tako tudi proizvodnja pohištva serijsko povečala. Iz nekdanje mizarske delavnice je torej nastala tovarna pohištva, sem pripomnil v živahnem

razgovoru s Pessarom: »Tako je bilo za nas podoben pritrdil.

BORBA ZA POCENITEV IZDELKOV

Ko so pred tremi leti, kmalu po montiranju prvih strojev, začeli serijsko izdelovati različne izdelke, ki so omare, pisalne mize, stolice itd., se je med mizarji »STIL« pojavila zamisel za serijsko izdelovanje tudi oprem za spalne sobe. Zamisel je bila kmalu uresničena in delo se je začelo. Od začetne faze izdelave do montaže so delali pohištva po traku. Prva serija desetih oprem za spalne sobe je bila tako izdelana 1948 leta. Vendar zaradi pomanjkanja prakse pri tem delu so pri tej seriji uporabili več delovnega časa, manj so štedili z materialom itd., kar je ime-

Delavnice v Koprski tovarni pohištva »STIL«.

lo za posledico, da je oprema za spalne sobe stala nič manj kakor 65.000 dinarjev. Res je, da je bila ta serija spalnih oprem prvotne kakovosti. »Toda kljub temu je vsakdo ni mogel kupiti, pa naj je bil še tako potreben. Nam gre danes za to, da znižamo polno lastno ceno izdelkov, da jih bo lahko vsakdo kupil, je hotel poljšarjeval Loze, »vseeno smo pri tem že dosegli vidne uspehe. Saj stanje danes oprema za spalno sobo drugovrstne kakovosti 26.600, medtem ko prvotne 45.000 dinarjev. Pri serijah, ki jih zdaj delamo, pa bo nedvomno cena še manjša, je dodal Loze. »Kako ste to dosegli?« me je zanimalo. »Kaj pogledaj pravi Loze. »Dokler nisimo uvedli norme, ni bilo nikomur mar, koliko delovnih ur opravi, recimo pri izdelavi omare. Delo se je tako zavleklo. Pray tako ni bilo nikomur mar, da bi štedil z materialom. Velike količine lesa so bile na ta način uničene, kar seveda je šlo med odpadke. Potem delovna disciplina je bila taka, da če se je nekomu zljubilo, je kar pustil delo, ne da bi koga vprašal. In delo je na ta način zaostajalo. Zdaj pa je stvar drugačna. Vsakdo hoče izkoristiti silo minuto, kajti toliko ur ima na primer določenih za montiranje omare, toliko pri tem delu, toliko pri onem. Če pa nekdo opravi ta dela prej, tedaj je to njegova korist, ker več zasluži, in korist skupnosti zato, ker več naredi. Tudi pri štednji materiala ni nič drugega. Če kdo razpisava, se mu obide veliko odstotkov od izdelka. Pri vsem tem pa seveda ne sme trpeti kakovost. No in na ta način smo dosegli, da zdaj hitreje delamo in da je, kar seveda zmanjšuje stroške, obenem pa tudi več naredimo.«

KAJ VSE SO NAREDILI IN KAKŠNE NACRTE IMAJO LETOS?

Kaj vse so naredili mizarji »STIL«, doktor obstarajal tovarno, ne bom navedel, ker bi se preveč zavlekel. Ne smem pa mimo najpomembnejših uspehov, ki so lahko za zgled ostalim podjetjem v našem okolju. To pa govore na stotine pisarniških omar, miz, stolic, na stolice oprem za spalne sobe, kuhinjskih oprem, otroških igračk, postelje in raznovrstnih drugih izdelkov, ki so jih naredili v tej tovarni. Moj namen je, podčrtati vrednost njihovih letošnje delo, ki je kljub raznim težavam in pomanjkljivostim zadovoljivo. »Če bi nam ne zmanjkale ve-

Delavnice v Koprski tovarni pohištva »STIL«.

zane plošče, ki jih nismo imeli ves čas v drugi polovici januarja in skoraj ves februar, od prvih dni marca, in ki jih potrebujemo za vsako serijo izdelave oprem za spalne sobe najmanj 9 kubnih metrov, bi lahko že izgotovili tri serije spalnih oprem, to se pravi naredili bi že 150 oprem za spalne sobe. Medtem pa bi tudi pripravili tri nove serije, ki jih bi že zdaj lahko montirali. Toda pomanjkanje vezanih plošč je to zaviralo. Vendar smo kljub temu izgotovili 2 seriji, in sicer prvo 20-odstotno, ki nam je še ostala od lani, in drugo dokončno, medtem pa zdaj eno že končujemo (80 odstotkov dela je že opravljeno). Pri drugi imamo 50 odstotkov opravljene dela ter pri novi seriji imamo tudi že 20 odstotkov opravljene dela. Ko bomo vse te serije izgotovili že do junija, bo naš polletni plan presežen z nad štiridesetimi odstotki. Prizadevam si, da bomo to naredili, je obrazložil Pessaro. »Toda to se ni vse, kar smo naredili, je posegel v besedo Loze. »Kaj pa 50 otroških postelje, ki jih te dni končujemo naši vajenci in za katere el prav ti, Pessaro, dal predlog, da jih izdelujemo iz odpadkov? Mar to ni nič?« je vprašalo me v ponosno dejal Loze. »Saj res, še na misel mi to ni prišlo,« je skoraj v zadregi dodal Pessaro. »Pa tudi to nareši, mi je potem velel, da bo od-

Polk. M. Stamatov 6 pri generalu Wintertonu

Novi poveljniki vojske uprave Jugoslovanske armade na jugoslovanski področja STO polkovnik Milos Stamatović je skupo s svetovalec volje uprave Jugoslovanske armade Francetom Perovškom v sredo dopoldne obiskal poveljnika anglo-ameriške vojske uprave v Trstu gospos generalmajorja Johna Wintertona in se z njim razgovarjal nad eno uro.

14 let KP Slovenije

Preteklo je 14 let, od kar je bila ustanovljena Komunistična Partija Slovenije. Ustanovni Kongres je bil heldan v noč med 17. in 18. aprilom 1937, na Cerkvenem pri Trbovljah. O ustanovitvi Komunistične partije Slovenije so sklenili na četrti konferenci partije Jugoslavije. Do tedaj pa je bil v Sloveniji teritorialni komite. Vsa pripravljena dela za ustanovitev kongresa je organiziral Edvard Kardelj, sedanjí podpredsednik in zunanji ministerev Jugoslovanske vlade ter član politbiroja centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije.

Vredna bratovščina

Jasljivo v nasprotnem smislu in sicer v svoji izdelavi osvobodilni borbi jugoslovanskih narodov. Če nekdo slučajno poseže po njihovem tisku v tednih dnevi bi si mislil, da je prav pesniška tržiški kominformistični osvobodilni boj. Če so oni bili prav poudar, da so oni izvojeval vse zmagane in iznati fašističnega okupatorja Osvobodilne borbe v Jugoslaviji sploh ni bilo, saj so bili oni začetek in konec opora slovenskega naroda zlasti na Primorskem.

Zato so danes posebno tudi na Osvobodilni Fronti, ki v teh dneh praznuje 10-letnico svoje ustanovitve. Čuje se stimita — OF to so bili tržiški kominformisti, ki so danes strasno razžaljeni, kako si upa slovensko ljudstvo, zbrano okrog svojih voditeljev, sploh omeniti spomin na one slavne dneve, ko je naš žrtinski slovenski življenjski zastav upora proti fašističnemu tlačitelju. Danes bi slova pesniška izdajalec, ki se zbira okrog listca »Delo«, hotela zmetati vse blato na spomin padlih junakov in na divne podvige našega

Pred nami sta dva velika praznika: desetletnica Osvobodilne fronte in praznik dela — Prvi maj. Ko bomo praznovali desetletnico začetka naše ljudske republike, se bomo hkrati pripravili na praznovanje delavskega razreda vsega sveta. Prvi maj je Osvobodilni front po polni, na kateri bo ob letošnjem prvem maju se z večjim ponosom kakor prejšnja leta povedali vsemu svetu, da geslo revolucije »Vso oblast delovnemu ljudstvu pri nas ni prazna beseda. To geslo je pri nas dejstvo, ki postaja ob revolucionarnih ukrepih naše oblasti čedalje bolj globoko.

Uresničene revolucionarne geslo se pri nas zreali v vseh ukrepih ljudske oblasti, ki so taki, da gredo delavsko v korist ljudstva.

Ni še dolgo od tega, ko so d-lavci naših podjetij sprejemali svoja podjetja v upravo. To je simbol revolucije: »Tovarne delavcem!« Če pogledamo delo podjetij, odkar so bili izvojni delavski sveti in upravni odbori, vidimo, da ni ostalo samo pri simboličnem sprejemanju ključev. Delavci zares upravlja podjetja in v šoli upravljanja postajajo čedalje sposobnejši. Ze v tem kratkem obdobju so v večini naših podjetij delavci dokazali, kaj pomeni njihova intelektualna in kaj od njih lahko pričakujemo, če vodijo delo v podjetjih njihovi najboljši. Je sicer še mnogo napak in ni čudno, če jih ne bi bilo, saj so šele stopili na pot upravljanja. Toda že prve vesti iz naših kolektivov nam pričajo, da so se delavci povsod zavzeli, da raste v naših podjetjih od odgovornosti, delovna disciplina, občutek varovanja in borba za znižanje polne lastne cene.

Na drugi strani je tudi revolucionarno geslo »Zemljo (tistemu, ki jo obdeluje) bilo že uresničeno z agrarno reformo; nadaljnji ukrepi, ki ščitijo delovnega kmeta in onolajočajo, da bi zemlja še kdaj prišla v roke spekulantom in drugih pljavci, so le potrdilo, kako je naša oblast zares ljudska in skrbi za ljudstvo.

Nesuten razvoj zadržati v omejenih mejah, kar je socializem. Res da je tu še nekaj napak, ki pa jih bomo z lahkoto odpravili.

To so velike stvari, kakršnih še ni doživelo ljudstvo nobene dežele na svetu. Zato bodo naši delovni ljudje praznovali Prvi maj s ponosom zavestjo, da se pri nas res uresničuje težnja vseh poštenih in delovnih ljudi, da se pri nas borimo

za človeka vredno in dostojno življenje. Le nekaj dni nas še loči od teh praznikov. Vse naše ljudstvo se že več mesecev s tekmovanjem na vseh področjih javnega življenja pripravila na dostojno praznovanje tako desetletnice stojno proslavljati take desetletnice Osvobodilne fronte slovenskega naroda, kakor tudi na praznovanje delavskega praznika — Prvega maja. Člani STAU bitijo z izpolnjevanjem tekmovnih obveznosti, ki so jih sprejeli že pred meseci. Mladina se po vseh naših vseh pripravila na praznovanje mladinskega praznika, kmetiči na praznovanje mladinskega praznika. V vseh krajih so tekmovne obveznosti stokrat izpolnjene. Pobiteli moramo se tudi v drugih krajih, da nas desetletnica OF in Prvi maj ne zaluha nepripravljeni.

Naša mladina bo gradila progo Doboja — Panjaluka

Kakor smo že v našem listu poročali, se naša mladina živahno pripravila za sestavo mladinske delovne brigade, ki bo prve dni maja odšla na gradnjo mladinske proge Doboja — Panjaluka. Skupno z ostalo jugoslovansko mladino in z mladino drugih držav bo prispevala svoj delež za izgradnjo te proge tudi naša mladina. Priprave za sestavo prve brigade so zelo živahne. Tako se je prostovoljno javilo za to brigado 20 mladincev iz mladinskih skupin v Piranu, 30 iz aktivov ZAM v Koprju, 10 iz Portoroža, 5 iz Korta, 5 iz Smedlede, 4 iz Smarja, 10 iz tovarne Arrigoni v Izoli in nekaj mladincev iz drugih aktivov. Prvo brigado bodo sestavljali mladinci — kmetiči, delavci in uslužbeni.

Vendar niti slovska mladina ne bo pri tem zaostajala. Po domovnem delu prve delovne brigade iz našega okrožja bo odgovarjala druga mladinska delovna brigada, ki jo bodo sestavljali mladi kmetiči, delavci in uslužbeni. Vsi mladi kmetiči, delavci in uslužbeni iz našega okrožja so se pripravili za drugo brigado. V mladinski pomoščaki ne zastajajo mladi, dino iz drugih šol. Iz kmetičke šole v Skočjanah bo odšlo na progo 30 mladincev, iz Slovenske gimnazije v Portorožu 20 in iz droleine gospodarske šole v Koprju pa 14 mladincev.

Občni zbor Podzveze SHPZ v Koprju

V nedeljo je bil v Koprju občni zbor podzveze SHPZ za koperski okraj. Na njem so razpravljali o dosedanjem delu Prosvetne zveze, po živahni diskusiji sprejeli resolucijo in več drugih sklepov ter izvolili nov odbor.

Iz takojšnje poročila povzemamo naslednje: Takoj po osvoboditvi je ozivilo v koperskem okraju sedem prosvetnih društev v 18 občinah in 579 članov. Leta 1948 se je število društev že podvojilo, tako jih je 15 s 3000 člani. Vsi 15 članov število društev, odsekov in članov je naraslo iz leta v leto, tako da imamo danes 31 prosvetnih društev z 42 odseki in 3.200 člani. Vsi 15 članov število društev, odsekov in članov je naraslo iz leta v leto, tako da imamo danes 31 prosvetnih društev z 42 odseki in 3.200 člani. Vsi 15 članov število društev, odsekov in članov je naraslo iz leta v leto, tako da imamo danes 31 prosvetnih društev z 42 odseki in 3.200 člani.

Lepr primer dobrega in vztrajnega prosvetnega zbora imamo v Smarju. Ta zbor je edini, ki stalno vidi že od svoje ustanovitve dalje. Zaradi tega ma tudi dobre in pohvalne uspehe. Takoj za njim je pevski zbor iz Kostanje. Lep primer, kako se razvija prosvetno delo na vasi, če pri tem sodeluje tudi mladina, imamo v Skočjanah. Na tem primeru vidimo, kako važno je, da mladina sodeluje pri prosvetnem delu. Prav zaradi tega bi moralo vsako prosvetno društvo imeti tudi mladinsko sekcijo, ker bo tako lahko objektivno poveže zore, dramske skupine, študijske kroške in podobno.

Po nekaterih naših vseh se pojavljajo skupine, ki niso vključene v prosvetna društva. Največ takih primerov imamo pri mladinski in ženski organizaciji. To so zaradi polovi. Določnost prosvetnega društva pa je, da jih prilagajemo v svojo sekcijo, ali pa organizirajmo novo.

Teden slovenske kulture je razgibal vse kulturno prosvetno delo, razgibal je naše pevске zore, dramske skupine in sploh vsa prosvetna društva in prosvetne ustanove so veliko prispevale, da je Teden postal dostopna manifestacija slovenske kulture in bil deljanekega kulturno-umetniškega dela našega življa obenem pa poziv za čim bolj vztrajno in prizadevno delo.

Kako sta sli kultura in laž govora bosta sredstvo, kaže ne le pisanje njihovega zakonitega tiska v dnevnih novicah. Lep, marveč se bolj naslanja njihovega kolovodje in glavnega urednika Viktorja Vidaliča. Ta se je podjal na veliko manifestacijo italijanskega kominformista v Rim s polno malho najznamenjšimi imi iz slovenskega KP STO, zlasti pa na račun zveze, ki jo upravlja JA. Ze prej so ga njegovi naredbodajali nagradili zaradi njegove razbijaške politike v vseh tržiškega delavstva z zlasto govorno zato, da bo sedaj še bolj srbobena. Da bi se izkazal hmeljzetni, je seveda silko, ki jo je imel pripravljeno za svoje neverne poslu-

NA OBČNEM ZBORU SO DELEGATI SPREJELI RESOLUCIJO O BODOČEM DELU

Podzveza SHPZ na svojem občnem zboru v Koprju dne 15. aprila leta 1951 obravnavala ljudsko prosvetno delo v Koprskem okraju. Vse uspehe, pomankljivosti in naloge, ki jih ima naša gospodarska, politična in družbeni razvoj v zvezi z borbo za izvedbo gospodarskih in drugih nalog, ki ima za cilj dvig gospodarske in kulturne ravni našega ljudstva.

Posebno važna naloga ljudskoprosvetnega dela je, da dokončno odpravimo pri Slovencih sedanje vedesletne fašistične zatiranje in raznarodovanja. Mobilizirati bomo zlasti našo mladino in jo prilagajati v vse kulturne manifestacije in k se intenzivnejšemu delu na področju ljudske prosvete.

Naloga ljudske prosvete je tudi, da dokončno odpravimo nepismotnost, nepismotnost, in da naše ljudi naučijo se spoznavanju vseh narodnih in tujih kulturnih dobrin.

Med osnovne naloge našega prosvetnega dela spada vztrajno delo, v tem letu odtegniti iz Italijanskim in prav vse slovenske oblike.

Naloga podzveze SHPZ v tem letu boji podpiranje prosvetnih društev v obalnem pasu, da bodo resnično živela in pokazala svojo aktivnost v borbi za dvig narodne zavesti naših ljudi. Članstvo prosvetnih društev v obalnem pasu mora skrbeti, da bo na vseh sestankih in zborovanjih sloven-

ska beseda popolnoma enakovrta v italijanski. Prav tako hodi med osnovnimi nalogami članstva prosvetnih društev tudi težnja, da uvedemo naš slovenski jezik kot obvezni jezik v vse slovenske družine.

Podzveza SHPZ in prosvetna društva v obalnem pasu naj skrbijo za čim pogostejše gostovanje kulturno prosvetnih društev iz LRS in FLRS.

Prosvetna društva, ki so vključena v podzvezo SHPZ našega okraja se obvezujejo, da bodo v tem letu pripravili po eno dobro kulturno prireditev v korist kulturnega doma v Trzinu.

Podzveza SHPZ bo s sodelovanjem OKLM in mladinskih aktivov ustvarjala mladinska kulturno-umetniška društva po vseh krajih, posebno se v obalnem pasu, kjer imamo zelo vse pogoje.

Prosvetna društva bodo takoj začela s pripravami za prireditve v tednu slovenske kulture, ki naj bo v času obelavitve upora istrskega ljudstva, t. j. v septembru. Za te prireditve bodo izbrali prvovrstno domačo slovensko dela.

Podzveza SHPZ bo okrepila vse potrebne za čimprejše ustanovitve stalne igralske skupine v Koprju, v katero bodo vključeni tudi vsi boljši igralci naših prosvetnih društev po vseh ta skupinah, ni bi bila temelj bodočega stalnega gledališča v Koprju.

Podzveza SHPZ bo obravnila v dogovoru z Glasbeno šolo redne večerne tečaje za pevovodje.

Kako sejejo v Koprščini

V prejšnji številki smo obravnavali potek setve v nekaterih KLO, kjer je setev potekala prepočasno; ako pa danes pogledamo situacijo v KLO, pridemo do zaključka, da gre potek setve bolj zadovoljivo. Drži tudi, da bi nekateri KLO lahko še več napravili.

Prejšnji teden smo omenili KLO Vanganel kot enega najslabših v pogledu setve, danes pa je KLO Vanganel res kar dobro dvignil procent doseženega plana setve in je dosegel pri krompirju plač 65 odstotkov, prav

tako je procent posejanega graha, v katerem je bil precej zadaj, dvignil na 89 odstotkov.

V doseg plana setve krompirja na je najboljši KLO Korte, ki je kljub temu, da ima precej zemljišča, je na mora obdelati z motiko, dosegel plač setve krompirja 80-odstotno in tako sedaj KLO Korte vodi v tem pogledu. Strunjan pa, ki je pretekli teden vodil, je zaostal, sicer se je vrnel na seditev paradižnika in je že dosegel plan za 22 odstotkov ter je v tem pogledu na prvem mestu. Kuj nejaslasi na splošno. Je KLO Kampel-Salara, ki je na primer pri plani setve krompirja najslabši in je plan dosegel samo 32 odstotno in je v tem pogledu v ozir, da ima precej pogojev za prvo mesto, se nam res čudno zdi, da je zadnji. Nadalje KLO Senjale, ki je sicer situacijo popravil in je danes dosegel plan setve krompirja 59-odstotno, morda se bo iz odstopke zdel visok, ampak če vzamemo v obzir, da je KLO Smedlede bil prejšnja leta prvi, je ta procent res nizke, morda je temu krivo tudi to, da je stalo umetno gnojilo v KZ, ko so čakali nekaj dni na druge pašnike, tako da bi ga razdelili vsega na enkrat. Nadalje KLO Skoflje, zadovoljivo izvršuje plan setve, nima na kakih posebnih uspehov, prav tako je za KLO Dekani, ki je nekaj izboljšal potek setve, ni pa dosegel takih uspehov, da bi ga pohvalili.

KLO in množične organizacije bi lahko organizirale akcije za pomoč kmetom in KZ, kakor je to organiziral Sklad za mehanizacijo, Zadrudni fond in Okrožno poverništvo za kmetijstvo sporazumno s personalo in so prvo tako akcijo že izvedli dne 17. t. m. v KZD Marezije. Za to akcijo so se namestenci raznih ustanov v Koprju kar dobro odzvali.

MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV

Pregled

Odstavitev generala Mac Arthurja s položaja vrhovnega poveljnika sil Organizacije združenih narodov na Koreji ima še vedno glavni odmev v svetu. Listi in politiki raznih držav komentirajo odločen ukrep predsednika Trumanu ter pravijo, da je bil korak predvsem Zdrženih držav Amerike najvažnejša politična poteza po zadnji svetovni vojni.

Če upoštevamo vlogo, ki jo je imel ta samostojni vladar Daljnega vzhoda ne samo po vojni, temveč tudi za časa vojne, moramo ugotoviti, da je bilo Trumanu res težko odločiti se za odstavev generala.

Mac Arthur si je na Daljnem vzhodu napravil take pozicije, da so ga smatrali za nekakšnega Napoleona, nedotakljivega moža, ki si upa vse, ki se nikdar ne boji in ki nikogar ne postuša.

Položaj za njegovo odstranitev je dozorel šele v trenutku, ko je pretli izbruh nove vojne, do katere bi verjetno prišlo, če bi Mac Arthur ostal še dalje na svojem položaju.

Predsednik Truman se je odločil za njegovo zamenjavo ne samo s stajšča ameriške zunanje politične linije, temveč prav gotovo tudi na pritisk ameriških zavavevov, zlasti pa Anglije, ki je nečisto zahtevala, naj ta neopredeljeni general odstopi, ker drugače bo privlekel človeštvo v novo katastrofo.

Mac Arthur je bil na Daljnem vzhodu v vojski sposobnosti, moskovski nadlo je pa nasprotno javni da je Mac Arthur moral oditi, ker je bil nespособen vojak.

Zavzavisti smo se v našem političnem pregledu pri tem najvažnejšem dogodku preseljena tedna, ki bo na vsak način moral privesiti do mirne ureditve korejskega spora in drugih vprašanj Daljnega vzhoda. Mislimo, da je tudi to bil namen Mac Arthurjeve odstavitve, saj je sam predsednik Truman dejal, da Amerika neče tretje svetovne vojne.

V Regio Emiliji so ustanovili novo sekcijo bivših borcev, ki je sestavljajo partizani — vključeni v Zvezo italijanskih partizanov. Predseduje ji senator Ferruccio Parri.

Na ustanovnem sestanku so bili med drugimi prisotni tudi poslanec Aldo Magnani, doktor Cocconi in partizan Macinotelli.

Poslednje tase neki tržiški knjižničarji kaj radi stavijo na vidna mesta svojih izloženih oken: »Znamo, da dela svoje iredente, ki naj bi prikazala osvobodilno borbo jugoslovanskih narodov in zlasti še slovenskega in hrvaškega prebivalstva Istre kot nekaj divjanskega, nepotrebnega in nekulturnega. Ne moremo zameriti tem šovinistom v sosesčini, ako se čez noč ne morejo odreti svojim priljubljenim navadam klevetanja in lažem ter svoji domišljavosti, da imajo samo oni vso slavo v zakupu. Saj so se res natovarili s strašnimi breketi slave in junajstva, ko so si slili iskati invariki v Albanijo in Grčijo, odkoder jih potem še močniti zavestniki našli bliso mogli izveči brez,«

Ča šovinistična gospoda pa je zadnje tase v borbi za slavo dobila novega zločevnega tekmeča in sicer v tržiški kominformisti, ki si jo pa

Vloga kmetijske šole v Kopru V NAČRTNI PREUREDBI NAŠEGA KMETIJSTVA

Leta 1928 je Italija ustanovila v Skočjanu pri Kopru enoletno kmetijsko šolo. Iz naslova bi bilo razvidno, da je imela državni namen, povzdigniti naše kmetijstvo, vzgajati zdrav kmetijski kader in izboljšati zastarele metode našega kmetijstva. Toda na žalost ni bilo tako. Italijanske oblasti so hotele tudi s pomočjo te šole kar najhitreje asimilirati (potaljančiti) prebivalstvo slovenskega jezika in rodu.

Šola je imela posestvo, ki je merilo približno 10 ha zemlje. To zemljišče so dali v najem klonov. V hlevu sta bili 2 kravi in 1 konj. Košnjaška sliha ni imela, niti ne svinj. Pri vsem tem, da je šola bila namenjena strokovni vzgoji delavcev strogo vinarne in sadjarske delavnice, šola ni imela pravih vinogradov niti ne sadovnjakov. Niti vrtinarstvo ni bilo dajalo nobene važnosti — saj ni

Povečali so površino posestva, gradili so tople lehe, šola je dobila novo stavebo za internat in sistemirala v obeh vinskih klet, gradilo se se košnjaški itd.

Tako smo v bežnih obrisih očrtali položaj šole pred osvoboditvijo Oglejemo si šolo danes.

Prvič nas je letos našel pot na Vinogradniško in sadjarsko šolo v Skočjanu, ko so orali ledino za nove vinograde. Videli smo prvič v Istri: globoko oranje (rigoliranje) kar s tremi traktorji in težkim plugom, ki je rezal brazde 50 cm na široko in do 1 m globoko. To delo prihrani veliko številno delovnih ljudi, saj traktorji izčejejo v 10 urah 6000 kv. metrov površine. Za isto delo bi moralo delati 10 ur 400 ljudi!

Drugič smo obiskali šolo 15 dni pozneje. Zelili smo si ogledati delo, ko so gojenci šole sami sadili trte

na zrigolani zemlji. Začudili smo se, ko smo opazili, s kako vrnemo so dijaki šole razbijali težke brazde, piarirali površino in sadili trte. To so mi mladi ljudje, smo si mislili in razvaževali od prisotnih tehnikov in ravnatelja šole razna pojasnila.

Šola razpolaga danes s 30 ha zemljišča, ki je večinoma obdelovalna zemlja. Do sedaj ni bilo to zemljišče pravilno izrabljeno. Bilo je bolj podobno neurejeni kmetiji, kakor posestvu kmetijske šole. Prej si lahko našel na vsakem delu posestva sadno drevje in vrste trte. Na šoli so gojili nerentabilne kulture kot je n. pr. koruza in žitarice. Glede na podoben in talne razmere v naših krajih bodo določili, kje in kaj bodo v dolocenem okolišju gojili. Kmetijska šola bo dala dijakom primer, kako je mogoče tudi na velikem posestvu, čeprav ne v vsakem pogledu, presušeniti dosežani način dela.

Ogledali smo si predvsem kompleks zemljišča, ki so ga bili pred nekaj tedni zorali. Na terenu, kjer bodo posadili 6000 trt po novem sistemu visoke vzgoje s trajnimi kordoni na žično oporo (sistem »Silva«) v taki razdalji, da bo mogoče med vrstami orati z majhnimi traktorji ali z opravnico živino, so mladinci sadili trte-cepilke.

Na 1 ha površine so posadili 19 sort trt cepilke. Vsaka od teh sort je cepilna na treh različnih podlagah (Kober 55 BB, 20 Aa in »Monticola«). Vsako se bo lahko že v nekaj letih prepričati, katera sorta in podlaga najbolj odgovarja našim podnebnim in talnim razmeram. Z novimi nasadi bo šola imela čez 7 ha vinogradov.

Ni manj zanimiv je del zemljišča (rajon), namenjen sadjarstvu, ki je takoj za vinogradom najvažnejša panoga kmetijskega kmetijstva. Lahko smo se že na prvih korakih prepričali, kaj pomeni nabrno presušeniti in rajonizirati naše kmetijstvo. To pomeni uvesti neki stani red v produkciji. Zakaj bi gojili

stalni šolski delavci so začudeno gledali te mlade učence-korenjake, kako so vihreli težke istrske motike tu jih — celo prekašali v delu.

Naše kmetijstvo nujno potrebuje kmetijskih strokovnjakov. Za vzgojitev kadrov pa potrebujemo šole. V zoni A se kmetije borijo, da bi dobili vsaj kmetijske tečajne v svojem jeziku. Nam se ni treba za to več boriti! Priporočilo smo si tudi pravico strokovne izobrazbe svoje mladine. Kmetijska šola v Kopru je poklicana.

Gojenci Kmetijske šole v Skočjanu pri praktičnem delu

da nam vzgoji kader dobrih gospodarjev in zadržnikov. Najboljšim pa je odprta pot do nadaljnega študija na srednji kmetijski šoli. Ljudska oblast podpira šolo v vsakem pogledu. Staršem ni potrebno garati kaj nekakoj, da izboljšajo nadarjene snove in hčere. To moramo spoznati in v prihodnjem letu poslati čim več najboljših mladincev v kmetijsko šolo.

* IZ NAŠIH KRAJEV *

ZLOBNA PROVOKACIJA V GLEMU

V noči od petka na soboto, t. j. od 13. do 14. t. m., so neznanči vliovali v cerkev vasice Glem, ki spada pod KLO Boršt.

Vliovalci so se prebili v cerkev skozi okno, čigar stekla so razbili z ometi in nazmetali razne cerkvene predmete.

Organi oblasti, ki so bili pozno obveščeni zaradi malomarnosti tamkajšnjega ključarja, so izvedli preizkavo, da zasledijo zločinca.

Iz dejanja namreč je razvidno, da gre za podlo in namerno provokacijo reakcije z Informbirojem na čelu z namenom, da bi razbili čvrsto enotnost tamkajšnje vasi!

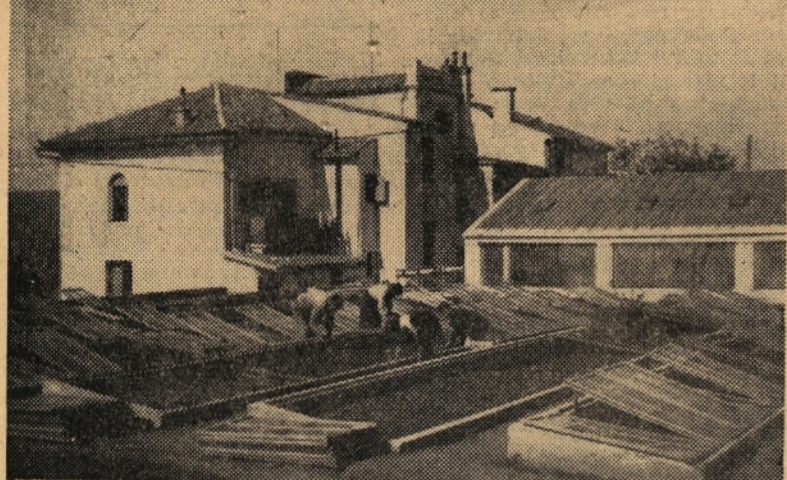
Dejanje je obsojeno vredno in zahteva najstrožje kazni, zato naj prebivalstvo pomaga organom ljudske oblasti, da provokatorje izsledijo.

POBEGI — Ustanovili bomo športno društvo.

Naša mladina se zelo zanima za vse športne panoge, še najbolj pa za nogomet in odbojko. Na zadnjem mladinskem sestanku je naša mladina sklenila, da se ustanovi športno društvo. Za začetek se bo to društvo ukvarjalo z nogometom in odbojko. Najboljše nogometaše in odbojkaše smo že zbrali v nogometno moštvo in v skupino za odbojko. Zjaj bo še treba, da si nabavimo žogo, mreže itd., pri čemer nam morajo pomagati tudi druge množične organizacije in Zveza športnih društev v Kopru.

POBEGI — Zadržniki bomo posadili 20.000 novih trt.

Trije veliki traktorji so bili pred dnevi v naši vasi. Zorali so 4,5 ha zemljišča 90 cm globoko za nove vinograde. Na tej površini bomo zadržniki posadili 20.000 novih trt. Tudi kmetije, ki nismo v zadruzi, smo z zanimanjem gledali, kako ti veliki traktorji vlečejo tako velik plug, ki je oral tako globoko brazde. To je bilo za nas nekaj novega.

imela šola niti toplih gred niti silnice. Kako so torej mogli gojenci, ki so obiskovali to takolomenuvno »praktično kmetijsko šolo« pridobiti nekaj, čeprav elementarnega pouka v kmetijstvu. To je bilo »praktično« nemogoče, še manj pa teoretično, ker niso razumeli jezika, ki so jih v njem poučevali.

Po osvoboditvi so naše oblasti takoj začele naglo in temeljito obnovljati vse, kar je bilo zamarnega. Obnovljena je bila tudi šola že leta 1945. Obnovili so šolske prostore, ki jih je poškodoval okupator ali so jih zanemarili zaradi vojnih razmer. V začetku smo imeli na šoli trimesečni gospodinjstvi tečaj, h kateremu se te priglasilo 22 gojenc z okraja. Medtem so ukrenili vse potrebno za ustanovitve nižje vinarso-sadjarske šole. Ze v prvem letu se je priglasilo 34 fantov. Zaradi pomanjkanja prostorov je šola sprejela le 20 gojencev. Redni pouk na šoli se je pričel že v leto osvoboditve. Ker je bila šola za praktično usposabljenje gojencev zelo pomanjkljiva, se je uprava trudila, da kolikor mogoče izpopolni te pomanjkljivosti. Iz leta v leto se je šola izpopolnjevala. Obnavljali so nasade in urejali nove.

Ne smemo pozabiti, da je naše ozemlje znano zaradi zgodnjih prvin. Vrtinarstvo je ena od glavnih kmetijskih panog v obalnem pasu našega ozemlja. Kakšno važnost podaja šola vrtinarstvu, je razvidno iz dejstva, da ima danes šola skupno 24 toplih gred (nad 400 kv. metrov površine) za vzgojo sadik zgodnje prvine, vrtinarski tehnik nam je raztočeval različne načine setve in reze površin. Kolitina vzgojenih sadik daleč prekaša potrebe šole. Videli smo privatnike in članke KDZ, ki so prihajali v šolo po zgodnje sadik zelja, paradiznika itd. Važno je pri nas, da spoznamo predvsem posamezne sorte vrtnin, uvajamo nove sorte ter jih na šoli poskusimo. Tiste, ki odgovarjajo, priporočamo kmetom in zadrživam.

Razveseljivo je tudi dejstvo, da se je šola začela baviti tudi s cvetličarstvom. Zraven toplih gred soji nova steklena hišica (rastlinjak). Vrtnice zemlje je skupno 4 ha.

Ne moremo si zamisliti napredka v kmetijstvu brez živinoreje. Na šoli redijo živino švicarske pasme, ki je najbolj prikladna za koprski okraj in boljše predele Buiščne. Z mehanizacijo kmetijstva bo sčasoma tudi v Buiščni ta pasma nadomestila nerentabilno istrsko podolsko delovno živino. Šola ima velik svinjak, v katerem smo našli kar 19 plemenskih svinj; nekatere od teh imajo po 10 do 12 mladčev. V 5 kurnih gojijo štajarsko kokoš. Poleg kurnika je čebelnjak.

Končno smo se zanimali za glavno nalogo šole — strokovno vzgojo mladine.

Šola je dvorazredna. Poučujejo v slovenskimi in italijanskimi (dijaki in II. razred — paralelko). Sožitje med dijaki dveh narodnosti je idealno. Šolski program obsega vse važnejše kmetijske stroke: sadjarstvo, vinogradništvo, kletarstvo, podjetništvo, vrtinarstvo in živinorejo. Poleg tega so splošni predmeti: jeziki, računstvo, zgodovina, zemljepisje, kemija, fizika, biologija, gospodarstvo. V šolo sprejemajo sposobne kmetijske fante in dekleta po dovršenem 15. letu. Pouk je brezplačen.

SV. ANTON — Težja dela pri graditvi zadržnega doma smo že opravili.

Ceprav nas je skozi vsa zimo oviralo slabo vreme, da nismo mogli delati niti na polju, niti pri drugih delih v vasi, smo vendar pred dnevi izkopali zadnjih 80 kubnih metrov kamna in pripravili vse potrebne materiale za nadaljnja dela pri zadržnem domu. Čim bomo končali s temeljnimi deli, bomo nadaljevali pri delih za zadržni dom, ki mora že v tem letu služiti svojemu namenu.

IZOLA — Bliza se letna konalna sezona.

Naše okolišje je v svojih letnih in v proračunu dohodkov predvsem precejšnjo vsoto od turizma ozkoma tujskega prometa. Ali smo se na to pripravili? Meradajali, poskrbimo pravočasno za vse, kar je treba, da kar dajemo zdej vse sile in si drug drugemu pomagamo, da gre delo hitreje naprej, bomo nadaljevali pri delih za zadržni dom, ki mora že v tem letu služiti svojemu namenu.

SV. PETER — V naši gostilni je treba več reda in ureditve.

Ce že ne vemo, vem pa povedo, da naša gostilničarka nima prav nobenega urnika. Gostje jo morajo vedno poklicati na domu, če želijo popiti kozarček vina. Pa tudi snage ni v naši gostilni. V kottu so zloženi najnovejši, stari in novi časopisi. In se zanje nihče ne zmeji. Če hoče nekdo kupiti najnovejši časopis, mora prej vse prebrskati, preder ga dobi. To ni nič drugo, kakor posledica malomarnega dela gostilničarke, ki bi morala za vse to skrbeti, če že hoče zadovoljivo opravljati svoje delo.

V Istrski banki je vsak slovenski uslužbenec naročnik »Istrskega tednika«

V tekmovalstvu za desetletno OF se je v zbiranju naročnikov za »Istrski tednik« dosegel najboljši izkaz delovnih kolektivov istrske banke in »Splošne trgovske«. Vsi slovenski uslužbeni so se naročili na »Istrski tednik« in plačali vnaprej naročnino za 6 mesecev. Ta delovni kolektiv postavljamo za zgled vsem drugim, ki se do sedaj še niso dovolj zavzele, ali še niso poslali naročnin.

Za delovnim kolektivom »Istrske banke« in »Splošne trgovske« ne zaostaja delovni kolektiv »Fructus«. Pohvaliti moramo tudi učitelje iz Sečovelj in Strunjana. Iz naših krajev nimamo še natančnih poročil o poteku kampanje za zbiranje novih naročnikov, vendar, kakor slišimo, so po večini krajev že zbrali naročnino in čakajo, da poberejo naročnino iz vseh naselij in delovnih kolektivov ter nam jih pošljejo.

Blizu se 27. april, ko bo tekmovalnje za zbiranje novih naročnikov zaključeno, zato pozivamo vse poverljive po vaseh in delovnih kolektivih, da nam naročnino pošljejo čimprej, da bomo lahko določili znanogvalce in jih tudi primerno nagradili.

Na imajo površine so posadili 19 sort trt cepilke. Vsaka od teh sort je cepilna na treh različnih podlagah (Kober 55 BB, 20 Aa in »Monticola«). Vsako se bo lahko že v nekaj letih prepričati, katera sorta in podlaga najbolj odgovarja našim podnebnim in talnim razmeram. Z novimi nasadi bo šola imela čez 7 ha vinogradov.

Ni manj zanimiv je del zemljišča (rajon), namenjen sadjarstvu, ki je takoj za vinogradom najvažnejša panoga kmetijskega kmetijstva. Lahko smo se že na prvih korakih prepričali, kaj pomeni nabrno presušeniti in rajonizirati naše kmetijstvo. To pomeni uvesti neki stani red v produkciji. Zakaj bi gojili

stalni šolski delavci so začudeno gledali te mlade učence-korenjake, kako so vihreli težke istrske motike tu jih — celo prekašali v delu.

Naše kmetijstvo nujno potrebuje kmetijskih strokovnjakov. Za vzgojitev kadrov pa potrebujemo šole. V zoni A se kmetije borijo, da bi dobili vsaj kmetijske tečajne v svojem jeziku. Nam se ni treba za to več boriti! Priporočilo smo si tudi pravico strokovne izobrazbe svoje mladine. Kmetijska šola v Kopru je poklicana.

Dekanci si bodo na vse načine pomagali, da bodo pravočasno obdelali najrodovitnejša zemljišča

Geslo obdelati in posejati je treba vsako ped zemljiše še mogoče leto ni izražalo tako resnično nujne in stvarne naloge kakor letos, ko so našim kmetom skozj vsi zimo zavirala delo slaba vremena in ko si morajo pomagati zdej ob sebi, kakor pač morejo in znajo.

Toda ni le interes posameznih kmetov, da obdelajo svo zemljo, ampak je to stvar tudi množičnih organizacij na vasi, ki organizirajo medsebojno pomoč med kmeti, da bo tako pravočasno obdelana in posejana vsaka ped.

Obiskali smo dekanjske kmete, ki so nam ob tej priložnosti razkazovali svoje težave pri setvi.

NOVA VAS — Lepo je krožiti z avtomobilj po vaseh, toda ne ubijati kokoši.

Ogorčeni smo vsi vaščani zaradi tega, ker sta prejšnjo nedeljo pridrevla v našo vas dva avtomobila (džip in osební avto) in ker sta zaradi hitrosti povzročila kotoško naše najsturnasne sosedje, ki je menda imela sapno tisto, in jo potem spravila v avto. Kakor so nam povedali sta ista avtomobila povzročila še eno kotoško pod našo vasjo, na Ivankovcih. Tudi to so pobrali gosposodje, ki so se vozili v avtomobilih. Predlagamo, da se zadeva prešče in krivice kaznuje. Menda, da sta vozila last Okrajnega odbora Zveze borbe, zato tudi ne bo težko najti krivce.

POBEGI — Skoraj bomo izvedli tekmovalni načrt za počastitev 10. obletnice OF.

Ker smo bili v tem tekmovalstvu vsi člani SIAU delavnici, smo tudi dosegli lepe uspehe. V narstu smo imeli razna dela v vasi, popravilo cest, delo na zadržnem domu in tako dalje, pri čemer naj bi v tem tekmovalstvu opravili 1.300 delovnih ur. Do zdaj smo opravili nad 1000 ur prostovoljnega dela. Do konca tekmovalstva bomo ta plan tudi izvedli. Imeli bomo še eno kmetijsko predavanje.

CEZARJI — Kaj pa naše prosvetno društvo »Zvezda«?

Do nedajnega smo v vasi imeli pevski zbor, ki je nastopil na vsaki priložnosti. Prav tako smo imeli vedno pripravljeno dramsko družino, da lahko nastopi z eno ali z dvema igrama in z različni recitacijami. Toda zdaj je vse metvo. Čudno se nam zdi, da je naša vas tako mrtna kakor še nikoli prej. Treba se bo zbuditi in začeti misliti na prosvetno društvo, saj je to največji praznik delovnega ljudstva vsega sveta. Zakaj bi ga tudi mi spodobno ne proslavili vsaj s tem, da bi naše prosvetno društvo nastopilo s priveditvijo?

Kakšno je poslovanje ZADRUGE V MAREZIGAH

PREJELI SMO IN OBJAVLJAMO: Ko potuješ skozi Marezige se potnik kot prvi stvar upre pogled na lep zadržni dom, ki ga tam končuje. V njem postuje že gostilna in nudijo potnikom prijeten kozarček dobre vina.

Prav obratno je pa če pogledaš v trgovino kmetinaprove, tam vlada splošno nered, da ne govorimo o čisto, ki je smilni in. Prazne vreče, razmetane po vseh krajih, blago, ki bi bilo lahko z malo dobre volje zloženo, je vse razmetano in ga prav že na debelo pokriva.

Saj ni čudno, če se blago kvari. 350 kg suhega grozja (rozine) se ne bi pokrivalo, ako postovodja se bi bolj zavedal dolžnosti.

Tudi voda ne bo pokvarila jajni grašek, če bi pravilno ravnal z blagom.

Ce postovodja ne čuti odgovornosti do svojega dela in za kar je mesečno plačan, se ni čuditi če je imel v treh mesecih samo na moki primanjkljaj za 114 kg in zakaj je nastaj pri sladkorju višek za 24 kg.

Spričo vsega tega je za tako stanje in trgovini zadržne v Marezigah odgovoren tudi predsednik zadruge, kateri odgovarja za splošno poslovanje in ki je za svoje delo, če pomislimo da prejema mesečno 6.000,— din precej dobro nagradjen.

Iz tega vsega je razvidno, da vodstvo kmetinaprove Marezige nima nobenega pregleda nad poslovanjem z živili v trgovini kakor tudi ne nadzira svoje uslužbence, če dopušča, da v uradnih urah prebijejo več časa v gostilni.

Na 1 ha površine so posadili 19 sort trt cepilke. Vsaka od teh sort je cepilna na treh različnih podlagah (Kober 55 BB, 20 Aa in »Monticola«). Vsako se bo lahko že v nekaj letih prepričati, katera sorta in podlaga najbolj odgovarja našim podnebnim in talnim razmeram. Z novimi nasadi bo šola imela čez 7 ha vinogradov.

Ni manj zanimiv je del zemljišča (rajon), namenjen sadjarstvu, ki je takoj za vinogradom najvažnejša panoga kmetijskega kmetijstva. Lahko smo se že na prvih korakih prepričali, kaj pomeni nabrno presušeniti in rajonizirati naše kmetijstvo. To pomeni uvesti neki stani red v produkciji. Zakaj bi gojili

stalni šolski delavci so začudeno gledali te mlade učence-korenjake, kako so vihreli težke istrske motike tu jih — celo prekašali v delu.

Naše kmetijstvo nujno potrebuje kmetijskih strokovnjakov. Za vzgojitev kadrov pa potrebujemo šole. V zoni A se kmetije borijo, da bi dobili vsaj kmetijske tečajne v svojem jeziku. Nam se ni treba za to več boriti! Priporočilo smo si tudi pravico strokovne izobrazbe svoje mladine. Kmetijska šola v Kopru je poklicana.

Zdravniški kotiček

Piki žuželk

Počasi prihajamo v poletno dobo, ko nas bo nadlegoval različni mrčes. Najbolj pogosti so piki mravljice, komarja, čebele ali ose. Tak pik povzroči posledice običajno le na pice-nem mesiu: oteklino, rdečino ali bolečino.

Zelo redki so ljudje, ki dobijo po pikju žuželke tudi lahne znake splošnega zastrupljenja.

Redkejši pojav je pik sršena, ki je hujši od čebelnega vendar ni nevaren. Ce te piki čebela, moraš iz kože izstržiti želo, da v koži ne povzroči gnoljenja. Vedeti moramo, da pustj želo v koži le čebela delavka, ne pa namreč na želu ključke, ki se kakor osa ali sršen. Čebela delavka ima trnek zataknejo v kožo. Osa pa ima gladko želo, ki pa ga po pikju zopet izvleče.

Navadna hišna muha ne grize in ne pika, pač pa piki konjska muha ter razne vrste obkold ali brenčevje. Na mestu pika se razvije močno boleča in rdeča oteklina, ki se neredko zagnani in razširi v okoličje. V takem primeru je treba seveda čimprej k zdravniku.

Pri nas živi strupeni pajek, ki ga domačini imenujejo »malinjan«, Na zadku ima trnasti rdečih pik. Njegov pik izvzove močno oteklino in rdečino, včasih celo znake zastrupljenja.

Skorpionov se pa ponavadi prevč boljje. Ti žive čez dan pod kamenjem in v špranjah, nekateri celo po hišah. Skorpionjv ne napadajo kot kačje, ampak pičijo le v silobranu, če ti na primer zideš v obkold in ga pri obkoldenju stisneš.

Pik naših skorpionov za odraslega človeka ni nevaren. Izzove le močno oteklino, rdečino in bolečino ter včasih zastrupljenje. Posledice pika trajajo največ tri dni.

Za male otroke pa utegne biti pik skorpionja težji.

Pova pomoč pri pikju skorpionja je lista kot pri pikju večjih žuželk. Kdor pa hoče biti še bolj oprezen, naj mesto pika lahko zareže in izsesa.

Dr. P. H.

KAJ SO ZE IN KAJ SE BODO POSEJALI

Dekanski kmetje ne posedujejo bogve kolikšne selivne površine, da bi jih ne mogli sami obdelati. Pšenice sejejo navadno de malo, redkokateri Dekanci pridelajo žito za svoje potrebe. Malo več pridelajo koruze, žito, grah, itd. Njihov glavni pridelanek je vino in krompir. Seveda, vsa ga pridelajo, vendar v takih količinah da bi na debele prodajali, pa ne. Letos so posejali z žitom le 8 ha zemljišča in niso izpolnili niti plana, ki je določen 9 ha. 18 hetajev pa so posadili s krompirjem in so tako dosegli vsaj plač le za 60 %. Povrtnin pa pridelajo samo za svoje potrebe, prav imajo za to tudi ugodne pogojt Lani se je v vrtinarstvu bavil le kmet Cepak Rihard, ki je imel znatne dohodke. V letnem času je skoraj vsak dan pripeljal v zadržno tu do dva voza povrtnin, paradiznikov, solate, radica, malenca, cvetoš, zelja itd. Lep denar je zaslužil. Tako bi morali tudi drugi kmetje, saj kdor poseduje v dolini Ržane, ima za to možnost, ker so tam urejene namakalne naprave. Letos bo vrtinar Cepak samo zgodnjih paradiznikovih sadik posadil nad 5.000. Zemljišče v dolini, ki meri okoli 2 ha, bo posejal z raznovrstnimi vrtninami. Drugi kmetje pa bodo posadili svoji zemljišča predvsem s krompirjem, koruzo in žitom. Vsega morajo se posejati nad 25 ha, ali nad 40 %. Ta površina se ni vsa zoranja, ker v vasi nimajo zadostne živine. Do zdaj so orali je z dvema plugoma. Sicer več dobrih plugov niso do zdaj niti imeli, zaradi česar je naprimer par volov bil brez dela. Pred dnevi so pripeljali iz Koprav nov plug, ki že dobro orje. Kakor privedevajo bodo obdelali pravočasno vse večje in donosnejše njive. Neobdelana bo ostala tu pa tam le kakšna manjša rodovitna parcela. Poskrbeli bodo, da bosta obdelani tudi dve posesti, na katerih živi le dva stara človeka, ki sta za delo nesposobna. Kmetijski referent pri KLO je zjavil: »Pomagali si bomo na kakršen koli način, da bomo obdelali vsaj najrodovitnejše površine.«

POGLED NA PADNO

Izola Predprekletje petek se je sestalo članstvo slovenskega prosvetnega društva istrav v Izoli in prosvetno drosedejanje in bodče delo upravnege odbora in posameznih sekcij. Predvsem je bilo podano poročilo o letošnjih zimskih priveditvah društva in o uspehu. Posebno priznanje gre diletantski odrski skupini, ki je marljivo v relativno kratkem času naštudirala precej težko dramo »Matije in jo uspešno položila na odru. Sahovska skupnava pridno dela, in poziva na tekmovalne vse šahovske skupine društev celoga okrožja. Na novo je osnovana sekcija namiznega tenisa; o njenem razvoju bomo še poročali.

Društvena knjižnica se stalno dopolnjuje, sedaj šteje okrog 400 knjig. Knjige izposojajo predvsem članstvo, pa tudi drugim interesentom. Mloverni so ugotovili, da je nekaj slovenskih družin v Izoli in najbližji okolici, ki pa se še niso pokavale v društvo. Baje jih je sram vsled slabega znanja slovenskega jezika. Prav njim je društvo najbolj potrebno, saj je nam vsom znano, kdo je kriv njihove zaostalosti v tem pogledu. Vse in zlasti te vabimo, da se včlanijo v društvo, ki bo poskrbelo tudi za njihov napredek in izpopolnjevanje znanja svojega materinega jezika. Končno so sprejeli nekaj koristnih sklepov.

PRAVNI SVETOVALEC

Pri prostovoljnem delu sem se ponesrečil, prosim, da mi pojasnite, ali mi pripada kakšna odškodnina.

Ponesrečeni pri prostovoljnem delu imajo pravico do brezplačnega zdravljenja in denarnih dajatev iz socialnega zavarovanja za časa zdravljenja ter tudi po končanem zdravljenju, ako je njihova delaznežnost zmanjšana za več kakor 10 odstotkov. Te pravice pripadajo ponesrečenem pri prostovoljnem delu ne glede na to, ali so sicer v svojem poklicu socialno zavarovani ali ne.

Postopek v primeru nesreče pri prostovoljnem delu določa pravilnik z dne 7. decembra 1948 (Uradni list št. 948). V primeru nesreče je neposredni vodja prostovoljnih del dolžan prijaviti nesrečo organizaciji, ki je delo organizirala, ta je pri nas glasinoma SIAU ali pa sindikatu. Ta prijavljena mora vsebovati podatke ponesrečenca in tudi kratek opis nesreče in imena oseb, ki so bile ob nesreči v neposredni bližini ponesrečenca.

Kakšno je poslovanje ZADRUGE V MAREZIGAH

PREJELI SMO IN OBJAVLJAMO: Ko potuješ skozi Marezige se potnik kot prvi stvar upre pogled na lep zadržni dom, ki ga tam končuje. V njem postuje že gostilna in nudijo potnikom prijeten kozarček dobre vina.

Prav obratno je pa če pogledaš v trgovino kmetinaprove, tam vlada splošno nered, da ne govorimo o čisto, ki je smilni in. Prazne vreče, razmetane po vseh krajih, blago, ki bi bilo lahko z malo dobre volje zloženo, je vse razmetano in ga prav že na debelo pokriva.

Saj ni čudno, če se blago kvari. 350 kg suhega grozja (rozine) se ne bi pokrivalo, ako postovodja se bi bolj zavedal dolžnosti.

Tudi voda ne bo pokvarila jajni grašek, če bi pravilno ravnal z blagom.

Ce postovodja ne čuti odgovornosti do svojega dela in za kar je mesečno plačan, se ni čuditi če je imel v treh mesecih samo na moki primanjkljaj za 114 kg in zakaj je nastaj pri sladkorju višek za 24 kg.

Spričo vsega tega je za tako stanje in trgovini zadržne v Marezigah odgovoren tudi predsednik zadruge, kateri odgovarja za splošno poslovanje in ki je za svoje delo, če pomislimo da prejema mesečno 6.000,— din precej dobro nagradjen.

Iz tega vsega je razvidno, da vodstvo kmetinaprove Marezige nima nobenega pregleda nad poslovanjem z živili v trgovini kakor tudi ne nadzira svoje uslužbence, če dopušča, da v uradnih urah prebijejo več časa v gostilni.

Zdravniški kotiček

Počasi prihajamo v poletno dobo, ko nas bo nadlegoval različni mrčes. Najbolj pogosti so piki mravljice, komarja, čebele ali ose. Tak pik povzroči posledice običajno le na pice-nem mesiu: oteklino, rdečino ali bolečino.

Zelo redki so ljudje, ki dobijo po pikju žuželke tudi lahne znake splošnega zastrupljenja.

Redkejši pojav je pik sršena, ki je hujši od čebelnega vendar ni nevaren. Ce te piki čebela, moraš iz kože izstržiti želo, da v koži ne povzroči gnoljenja. Vedeti moramo, da pustj želo v koži le čebela delavka, ne pa namreč na želu ključke, ki se kakor osa ali sršen. Čebela delavka ima trnek zataknejo v kožo. Osa pa ima gladko želo, ki pa ga po pikju zopet izvleče.

Navadna hišna muha ne grize in ne pika, pač pa piki konjska muha ter razne vrste obkold ali brenčevje. Na mestu pika se razvije močno boleča in rdeča oteklina, ki se neredko zagnani in razširi v okoličje. V takem primeru je treba seveda čimprej k zdravniku.

Pri nas živi strupeni pajek, ki ga domačini imenujejo »malinjan«, Na zadku ima trnasti rdečih pik. Njegov pik izvzove močno oteklino in rdečino, včasih celo znake zastrupljenja.

Skorpionov se pa ponavadi prevč boljje. Ti žive čez dan pod kamenjem in v špranjah, nekateri celo po hišah. Skorpionjv ne napadajo kot kačje, ampak pičijo le v silobranu, če ti na primer zideš v obkold in ga pri obkoldenju stisneš.

Pik naših skorpionov za odraslega človeka ni nevaren. Izzove le močno oteklino, rdečino in bolečino ter včasih zastrupljenje. Posledice pika trajajo največ tri dni.

Za male otroke pa utegne biti pik skorpionja težji.

Pova pomoč pri pikju skorpionja je lista kot pri pikju večjih žuželk. Kdor pa hoče biti še bolj oprezen, naj mesto pika lahko zareže in izsesa.

Dr. P. H.

Zdravniški kotiček

Počasi prihajamo v poletno dobo, ko nas bo nadlegoval različni mrčes. Najbolj pogosti so piki mravljice, komarja, čebele ali ose. Tak pik povzroči posledice običajno le na pice-nem mesiu: oteklino, rdečino ali bolečino.

Zelo redki so ljudje, ki dobijo po pikju žuželke tudi lahne znake splošnega zastrupljenja.

Redkejši pojav je pik sršena, ki je hujši od čebelnega vendar ni nevaren. Ce te piki čebela, moraš iz kože izstržiti želo, da v koži ne povzroči gnoljenja. Vedeti moramo, da pustj želo v koži le čebela delavka, ne pa namreč na želu ključke, ki se kakor osa ali sršen. Čebela delavka ima trnek zataknejo v kožo. Osa pa ima gladko želo, ki pa ga po pikju zopet izvleče.

Navadna hišna muha ne grize in ne pika, pač pa piki konjska muha ter razne vrste obkold ali brenčevje. Na mestu pika se razvije močno boleča in rdeča oteklina, ki se neredko zagnani in razširi v okoličje. V takem primeru je treba seveda čimprej k zdravniku.

Pri nas živi strupeni pajek, ki ga domačini imenujejo »malinjan«, Na zadku ima trnasti rdečih pik. Njegov pik izvzove močno oteklino in rdečino, včasih celo znake zastrupljenja.

Skorpionov se pa ponavadi prevč boljje. Ti žive čez dan pod kamenjem in v špranjah, nekateri celo po hišah. Skorpionjv ne napadajo kot kačje, ampak pičijo le v silobranu, če ti na primer zideš v obkold in ga pri obkoldenju stisneš.

Pik naših skorpionov za odraslega človeka ni nevaren. Izzove le močno oteklino, rdečino in bolečino ter včasih zastrupljenje. Posledice pika trajajo največ tri dni.

Za male otroke pa utegne biti pik skorpionja težji.

Pova pomoč pri pikju skorpionja je lista kot pri pikju večjih žuželk. Kdor pa hoče biti še bolj oprezen, naj mesto pika lahko zareže in izsesa.

Dr. P. H.

Zdravniški kotiček

Počasi prihajamo v poletno dobo, ko nas bo nadlegoval različni mrčes. Najbolj pogosti so piki mravljice, komarja, čebele ali ose. Tak pik povzroči posledice običajno le na pice-nem mesiu: oteklino, rdečino ali bolečino.

Zelo redki so ljudje, ki dobijo po pikju žuželke tudi lahne znake splošnega zastrupljenja.

Redkejši pojav je pik sršena, ki je hujši od čebelnega vendar ni nevaren. Ce te piki čebela, moraš iz kože izstržiti želo, da v koži ne povzroči gnoljenja. Vedeti moramo, da pustj želo v koži le čebela delavka, ne pa namreč na želu ključke, ki se kakor osa ali sršen. Čebela delavka ima trnek zataknejo v kožo. Osa pa ima gladko želo, ki pa ga po pikju zopet izvleče.

Navadna hišna muha ne grize in ne pika, pač pa piki konjska muha ter razne vrste obkold ali brenčevje. Na mestu pika se razvije močno boleča in rdeča oteklina, ki

Novi ukrepi v jugoslovanskem gospodarstvu SPROSTITVEV INICIATIVE ŠIROKIH PLASTI LJUDSTVA

V zadnjem času so v Jugoslaviji stavili čelo vno ukrepov, da bi si omogočili svobodno delovanje ekonomskih zakonov v gospodarstvu. Uklenjeno je bilo administrativno vodenje trgovine s razdeljevanjem proizvodov s strani posameznih distributerskih centrov. Poenostavljen je bil sistem trgovine s živili in s tekstilnimi in drvačnimi in s bili uklenjeni dosedaj sistemi svobodne trgovine, trgovine po vezanih cenah in na garažno preselbo s posebnimi lokali na prodajni dan obno za vsakega od teh sistemov, daji je šlo za blago iste,

omogočena čim bolj uspešna intervencija na svobodnem trgu. Zadruga so v pogledu proizvodnje lani pokazale znatno predaost pred individualnimi gospodarstvi. Poleg tega so bili sprovedeni ukrepi, da bi se v zadrugah povečala proizvodnja. Država je namenila tri milijarde dinarjev za investicijsko izgradnjo v zadrugah. Zadruga bodo dobile traktorje in kamione. Nadalje so že dobile pomoč v strokovnjakih in uživajo ugodnosti v trgovini.

Delovanje zakona ponudbe in povpraševanja v trgovini v zvezi z no-

ševati v borbi za osvoboditev socialistične trgovine od škodljivih okovov, birokratizma. Jugoslovansko gospodarstvo hodi pogumno po novi poti. Tudi pri nabavljanju surovin in vseh potrebščin s strani posameznih podjetij se odpravljajo odnosi administrativnega povezovanja s pomočjo raznih distributerskih organov in raznih direktij. Prvi koraki k sklepanju svobodnih pogodb so imeli prav dobre rezultate. »Borba« od 21. marca t. l. navaja primer razdelovanja elektrod, ki jih je doslej izdelovala le železarna na Jesenjah in so jih razdeljevali administrativno. Letos jih izdeluje tudi tovarna elektrod v Zagrebu. Ker jih je ponujala pod ugodnejšimi pogoji kot Jesenice, so te ostale skoraj brez kupcev. Da bi se zaščitile pred konkurenco, so zahtevale, da naj bi nastala še nadalje administrativna razdelitev. Ker niso uspeli, so morale elektrone prodati pod istimi pogoji kot tovarna iz Zagreba. Ekonomska povezava podjetij namesto administrativne je že pokazala svoje prednosti, daji je šele v začetnih korakih, ker ni mogoče tako hitro popolnoma preiti na novi način.

To pomeni na drugi strani borbo za kvaliteto, asortiman in rentabilnost. Seveda bo sprožitve inicijative s strani posameznih podjetij oziroma neposrednih proizvajalcev, ki jih upravljajo, dobila največje razmah za novim finančnim sistemom, ki bo v kratkem izveden in bo prepuščal del akumulacije na razpolago delovnih kolektivov.

V isti smeri se vrši tudi reorganizacija znanja trgovine. Do sedaj niso bila posamezna podjetja neposredno zainteresirana na izvozu, ker se je za vse brigalo pristojno ministristvo. V praksi se je pokazalo, da tak način ne daje stimulacije proizvodnim podjetjem in delovnim kolektivom, da bi čimbolj zadovoljili potrebe izvoza.

V bodoče bodo podjetja kakor tudi kmetičke delovne zadruge dobile odrejeno količino deviz za blago, ki ga bodo izvozile preko plana, ki jim bo določen.

Novi sistem v trgovini in sploh v celotnem gospodarstvu je zaenkrat videlo le v svojih glavnih obrih. Toda z izvršitvijo glavnih načrtov petletnega plana in z odstranitvijo zaostalosti v proizvodnji bo dobil zares svojo polno veljavo. Vsekakor pa svobodno delovanje gospodarskih zakonov že kaže svoje ugodne posledice v vsem jugoslovanskem gospodarstvu. V trgovinski mreži so že zaprli celo vrsto nerentabilnih prodajnih; zmanjšalo se je število osebja in tudi stroški.

Na koncu bomo malo bolj podrobno govorili o novi uredbi o plačah v trgovini na drobno. Plače osebja zaposlenega v prodajalnicah na drobno se sestoji iz dveh delov: iz stalnega dela, ki znaša 50 do 90% dosedajne osnovne plače. Višina teh procen-

Levstikov Martin Krpan

L. 1858 je izšla na slovenskem Kosroškem v Celovcu, ki je prav takrat odigral vlogo tako pomembnega slovenskega kulturnega središča, da je zasenčil Ljubljano, znamenita ljudska povest Martin Krpan. Napisal jo je FRAN LEVSTIK, ki se je kmalu po smrti našega največjega genija dr. Franceta Prešerna razvil v vodilno osebnost na Slovenskem.

Rodil se je l. 1831 kot sin malega kmetca na Spodnjem Rejnem pri Velikih Laščah na Dolenjskem. Premo-gim Slovincem, ki so težili po višji izobrazbi, je bila življenjska pot zelo trda. Vendar maločkdo je oku-sil toliko trnja na ojej kot naš Levstik. Ker je vedel za svoj cilj in ni kletel, jazil ne pred tuji gospodari ne pred domačimi mračnjakimi samozvanci, ga je gošča usoda iz kraja v kraj, ne ga bi kje dobil stalno zaposlil. Bival je na Moravskem v Olomoucu, se poklical na naših graščakih kot domači učitelj, priromal je v Trst, kjer je bil tajnik čitalnice, se začelno ustavljal v Ljubljani, od tod pa se je zatekel na Dunaj in se končno že ubeljen in bolehen umiril v Ljubljani, kjer je umrl l. 1887.

V pretekatem oziru je zaoral Levstik pri naš ledino in opravil začetno delo pionirja. Kot prepričan demokrat se boril proti domačemu konzervativnemu samoderstvu in vsem javnem življenju. Bil je glasnik duhovne svobode in poštenja, zato je zahteval v vsem pravično kmetičko. Gladil in pilil je naš taktar še neobogljeno pismeni jezik in mu dal trdnjo osnovo. Omislil je Slovincem lista »Napretek«, ki je bil naš prvi politični časnik. Zbiral je okoli sebe takratne slovenske pisatelje in jih napotil, da so priteli pisati naše prve povesti, ki so zajemale snov iz domačega kmetičkega življenja. Levstik pa

ni dajal samo napotkov drugim. Kakršna bodi naša zdrava književnost, je pokazal tudi sam. Zlagal je pesmi za odrasle in mladino, a največji njegov tekst je Martin Krpan, ki pomeni prvi vrh v razvoju slovenske povesti.

Martin Krpan je izšel 10 let po večni avstrijski revoluciji, ko se je zdelo, da bodo Slovincem napočili bolj sili časi. Toda zmuzala je revščina in avstrijsko mrazo so se znova zna-

Pivki v okolju Postojne živi še danes starodavno ljudsko izročilo, kmeti trdi, da je stala Krpanova domačija ob vznožju nad 100 m visokega trbar Lonke, ki pa danes ljudstvo navadno imenuje Sv. Trojico. Tu je stalno do konca 18. stoletja znamenita bošnjačina cerkev sv. Trojice, ki so jo obiskovali od blizu in daleč. Nekako pred 150 leti pa so cerkev opustili in razdeljali.

NAFTNA POLJA PRI DOLJNI LENDAVI

vrste. Uvedli so svobodno trgovino industrijskih izdelkov. Delovni ljudje pa so lahko kupijo živila in blago s strani vseh trgovin, po znanih cenah. Ostal je še naprej sistem garantirane preskrbe za živila.

Oblasti se mnogo trudijo, da bi znižale visoke cene živil, ki so na svobodnem trgu. To pa je z ekonomskimi ukrepi in sicer s tem, da je bilo v dveh mesecih ustanovljenih 205 prodajnih, v katerih prodajajo državna posestva in zadruge svoje prideljelske proizvode po nižjih cenah kot privatni proizvajalci.

Intervencija državnega in zadruga sektorja na svobodnem trgu je močno uplivala na gibanje cen kmetijskih proizvodov. Cene osnovnih artiklov kot so mast, meso, krompir, jajca in maslo pravi zaradi te intervencije niso poskočile, temveč so deloma celo padle. In to v zmirnem času, ko je relativno manj kmetičkih pridelkov na trgu.

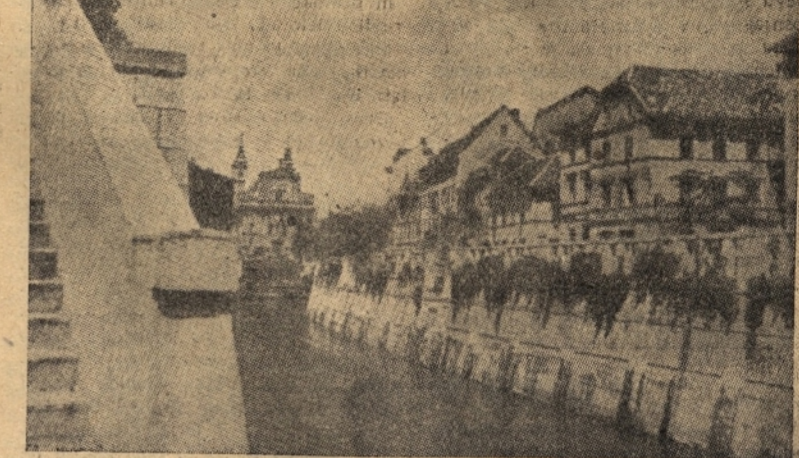
Oblasti se mnogo trudijo, da bi se odprlo čim več novih takih trgovin in da se poveča pritok blaga na svobodno tržišče iz državnega, zlasti pa iz zadruga sektorja. Zadruga so osvobodile obvezne oddaje krompirja, fižola, mleka, v nekaterih republikah tudi mesa samo, da bi jim bila

zanim sistemom, ki skuša čimprej odpraviti škodljive posledice administrativnega distributerstva, je prišlo. V začetku smatne maslike v cenah v posameznih centrih in predelih države. Pokazala se je potreba ustvariti aparat, ki bi takoj reagiral na vse pojave na trgu. Osnovana je bila informativna služba pri Uradu za cene Sveta za blagovni promet pri vladi FLRJ. Ta zasleduje gibanje cen, za enkrat v prvi vrsti industrijskih izdelkov. Informativna služba, ki je ustanovljena pri republikanskih vladah, objavlja gibanje cen v časopisih. Posamezna podjetja lahko spremljajo gibanje cen in ponudbe na tržišču, obenem pa bodo imele možnost objaviti svoje ponudbe, to je kakšno blago imajo na razpolago. Podjetja, ki prodajajo na drobno se bodo lahko po objavljenih cenah orientirala in bodo lahko določala cene, ki bodo realne. Grosistična podjetja pa bodo iz poročil o gibanju cen lahko pravilno ocenila stanje na trgu in formalna cene, ki bodo v sorazmerju s cenami na drobno. Tudi industrijska podjetja bodo imela jasno sliko o zahtevah in bodo lahko po njih usmerila svojo proizvodnjo.

Iz tega vidimo, s kakšnimi problemi se je treba ukvarjati in jih re-

Rezultati novega ukrepa so že seboj postreženi. V trgovinski mreži na daj zelo ugodni. Predvsem so kupci drobno se je začela borba za boljše blago, ker imajo posamezna podjetja sedaj možnost, da si sama iščejo blago pri producentih. Osebe, zaposlene v prodajalnicah, je marsikaj doseglo višje plače kot prej, ponekod pa tudi nižje. Delavski sveti, ki vodijo podjetja, so bili prisiljeni, da so odpuščali del osebja, ki je bil odveč ali ki ni bil več posla. Precej nepotrebnih prodajalnih so tudi zaprli. Nerentabilna podjetja, ki so obstajala, so zaradi nekakega administrativnega ukrepa, izginjajo. Delovni kolektivni so začeli gospodarstvo milsi in se bore za boljši način trgovine.

Vsi ti ukrepi imajo za posledico pritežitve širokih množic in upravljanje gospodarskih pošoh in razvijajo široko iniciativo od spodaj, kar pomeni ustvarjanje resničnega socializma, ki temelji na sodelovanju najširših ljudskih množic v vsem javnem življenju, ne pa na birokratskih odnosih in okorelosti, ki spreminjajo ljudi v sužnje birokratske kaste.

LJUBLJANICA TECE SREDI LJUBLJANE

šili v prislilni ječi avstrijskega absolutizma.

Sicer se je na obzorju risala nova zvezja zlasti v Italiji, kjer je narasel upor proti avstrijskemu gospodarstvu, a kdo ve, če res že napoveduje svobodo? Prav v tem času je Levstik povedal Slovincem v Krpanu resnično v prijetni satiri. Krpan, to je predstavnik slovenskih kmetov, Brdovca pa je tista težka tuja nevarnost, ki ogroža avstrijsko carstvo. V mirnem času se dunajska vladna gospoda kaj malo brega za Slovence, spomini pa se jih takrat, kadar je sama v stiski. Vse to nam pripoveduje Krpanova zgodba: ker je on bil e-dinovo upanje, da reši Dunaj, pošljejo po nj. Tu si Krpan pripravlja črtoje, pa užal cesarico. Tu si izbora kornja, pa užal viteza. Končno gre Krpan v boj in zmaga. Ko je Dunaj rešen, pa na Krpana zopet porabi, saj se nehalno znašata nanj cesarica in minister Gresor.

V Krpanovi zgodbi, ki je seveda izmišljena, je mnogo zrn resnice. Na

Pokrajina, koder je hodil Krpan, je torej precej senčna slovenske zemlje. Tu stoji rojčen Sv. Trojice Trst, Koper, Razdrto. V davni dobi teh krajev niso vezale pravne ceste, temveč le slaba pota, po katerih so potovali naši predniki s tovarno živino do jadranske obale zlasti v Koper, kjer so sklenjali kupčije. Tu so prodajali svoje kmetičke pridelke, pa si nabavljali potrebno blago, med drugim sol, ki je sicer ostala Slovenija ne premore. Vendar je bil Koper skozi stoletja v oblasti Benečanov, torej v drugi državi kot Kranjska, ki je pripadala avstrijski državi. Tega trgovanja s tujo beneško soljo (Levstik jo imenuje angleško, dasi ni bila) pa Avstrija ni dopuščala. Uspevalo je torej lihotapstvo, ki ga je naša povest obnesla Martinu Krpanu. Tako je v nekdanjih koperskih solarnah, ki so dokončno propadle l. 1911, kos slovenske zgodovine, ki je našla po Levstiku odmev v našem leposlavju.

ZANIMIVOSTI PO SVETU

Vsak dan kaj novega. — Iz Amerike prihaja vest, da so začeli z elektroni bombardirati hranila. Zaradi tega novega znanja postanejo hladilniki odveč. Določena hranila, kakor meso, zelenjava, ribe in sadje, obstrlejujejo z elektronsko pištolo. Ko so hranila natrpana z elektroni, se dajo ohraniti, kakor neovrženo dokazujejo poskusi, tudi štiri leta.

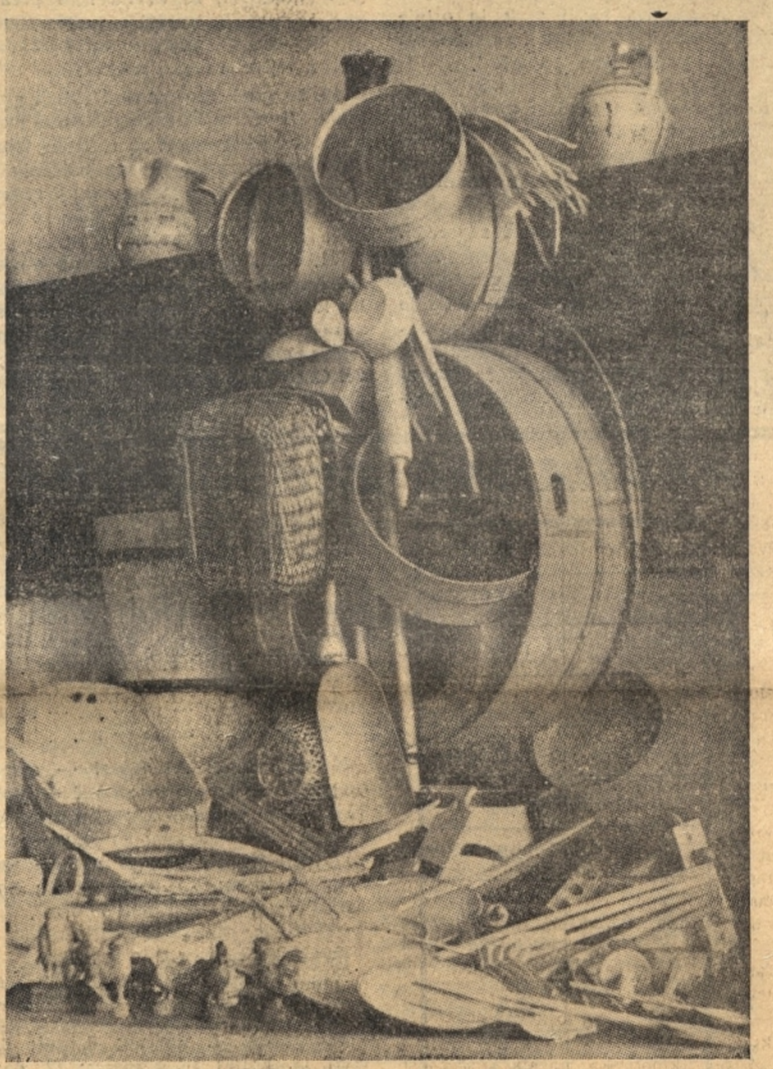
Vzrok in posledice. — Znameniti zdravnik v Milanu je pred dnevi ugotovil in svojo ugotovitev tudi objavil, da prenašajo bankovci približno petinajst bolezni. Bančni uradniki v Milanu (in Milanu bodo sledila tudi druga mesta) zahtevajo spritno te ugotovitve in objave prejšnjega mesečnega doklado zaradi nevarnosti okužbe.

Pol letalo, pol avto. — Ameriški izumitelj s pomenljivim imenom Edison Fulton je zgradil vozilo, ki se da uporabiti kot avto in kot letalo. Z njim »arphibiana« imenovanem, je preletel Fulton že 300.000 km deloma po zraku, deloma po zemlji. Pro-pelerja se obratata pri poletu ob trup. Po pristanku postane trup avto, ki vozi s sklopiljenimi peruti po cestah.

Nov način ogrevanja stanovanj. — V Ameriki so iznašli nov način ogrevanja stanovanj. Izdelali so namreč električno preprogo, ki bo po mnenju ameriških strokovnjakov izpodirnila vse dosedanje vrste peči. Preproga je narejena iz električnih žic, okoli katerih je tkano stekleno liko, vo ali kak drugi izolacijski material.

Zrvi polet s premikanjem kril. — Nekl R. S. Rwers iz Junta (država Kolorado, ZDA) je sestavlil dvoje kril iz lesa, aluminija in balonske svile. S tem krilom je uspešno letel 140 metrov daleč v višini približno enega metra. »Polet« je trajal približno eno minuto, vlekli pa ga je ta čas avto. Pri četrtem poskusu je pričel mahati s krili in res mu je uspelo dvigniti se nad zemljo, ker za kratek čas odbržati se v zraku. Nadebudni letalec pravi, da bo po izboljšanju način krmarjenja in zraku gotovo lahko dosegel lepše uspehe.

Bencin v najlonu. — Ameriške oborožene sile bodo kmalu začele uporabljati novo vrsto rezervarja za tekoča goriva. Novo rezervarje je napravljen iz sintetičnega gumijastega najlona. Ko je ta rezervar napoljen s tekočino, je podoben veliki gumilasti blazini. Za transport pa se lahko zloži v majhen zabojček. Kapaciteta te »blazine« je okrog 40.000 litrov tekočine.

SUHA ROBA IZ RIBNICE

SPOMINSKI DNEVI

- 21. aprila: 1910 umrl ameriški pisatelj — humorist, Mark TWAIN, Morda najbolj priljubljeno njegovo delo je »Črna za mladino« »Pustolovščina Toma Sawyerja».
- 1919 se je prvič I. (ustavno) Kongres socialistične delavske stranke Jugoslavije. Nistežje leto se je stranka preimenovala v Komunistično partijo J. z. s. l. vije.
- 22. april: 1861 umrl slovenski česki slavist Pavel Josip SAFARIK.
- 1870 rojen Vladimir Ilič — LENIN, voditelj delavsstva.
- 1943 umrl slovenski slikar Rihard JAKOPIC, eden največjih mojstrov slovenskega impresionizma in slikarstva sploh.
- 1944 je skopna in mrtvecev 15. Vojkove brigade izvedla sabotažno akcijo na zalogo bencina v Postojnski jami.
- 23. april: 1564 rojen William SHAKESPEARE, največji angleški dramatik. Umrl je prav 23. aprila v svojem najstnem kraju leta 1616.
- 1616 umrl španski pisatelj Miguel CERVANTES de Saavedra, znan najbolje po svojem občinstrem romanu »Don Kihot iz Manče».
- 24. april: 1866 umrl slovenski primorski slikar Josip TOMINC.
- 1942 je fašistična okupatorska uprava v Ljubljanski pokrajini izdala odredbo o streljanju talcev.
- 25. april: 1595 umrl slovenski italijanski pesnik Torquato TASSO.
- 1889 umrl slovenski slikar Janez SU-BIČ.
- 1945 so se v mestu Torogau v sruču Nemčije dosegle angloameriške in ruske čete.
- 25. april: 1731 umrl angleški pisatelj Daniel DEFOE. Leta 1719 je objavil knjigo »Robinson Crusoe«, ki je zaslovela po vsem svetu.
- 27. april: 1895 rojen Marij Kogoj, skladatelj, oče slovenske glasbene moderne.
- 1941 je bila ustanovljena Osvobodilna Fronta slovenskega naroda, kot izraz globokega socialno-političnega p. česa v slovenskem narodu, OF — oziroma ljudska fronta v celotni Jugoslaviji — ki je bila in je veseli na braniku demokratskih, težnih in pravič slovenskega delovnega ljudstva.

PRED 10. OBLETNICO OF SLOVENIJE

Cilj partizanskih bataljonov, ki so za časa nemške ofenzive septembra 1943. leta operirali na področju Istre, je bil porušiti se z ediničini, ki so se borile v notranjosti Jugoslavije, da se z enotnim strateškim planom frontalno prepreči sovražnikovo prodiranje, ropanje in uničevanje. Vendar doseči ta cilj ni bilo lahko. Prepeljati in utrženje in slabo oborožene borce iz sektorja, kjer je sovražnik zasedel vsa našelja, zastražil vsa križišča in prometne žile ter prežal na partizane in vsakem koraku, izmikajoč se srečanju z njimi, je bila težka naloga.

Padla je noč in treba je bilo kreniti naprej v negotovosti in neznanjuv prostih prehodov. Borci so se dvignili in se začeli pomikati drug za drugim. Kolona je utonila v temi noči. Opazili je bilo le kretanje najbližjega tovariša, ki je v nekem meterskem razstojanju korakal z istim tempom in tih sledil tovarišu, ki je šel pred njim.

Bili smo lačni in do onemoglosti izmučeni, toda nihče ni stokal in nihče se ni pritoževal. Vendar, zavedajoč se položaja, sem resno mislil na to, da brez borbe ne bomo prišli do cilja in borbe si v takih razmerah ni sem, da moga predstavljati. Zdelo se mi je, da sta borba in ljudje, ki so se

SPOMINI NA prvo nemško ofenzivo v Istri

stavljali naš bataljon, dva sportna tečaja, za katerega je bilo težko najti skupno sorodno stran.

Do tistega dne nisem bil spremljal tako velike skupine ljudi po tako nevarnih poteh in skozi tako dolgo trajajoče napore. Mislil sem, da so med njimi le posamezniki, se pripravljani in iverjanje in žrtvovanje. Toda priznati moram, da sem se varal.

Ni pretleko še pol ure, za nami sta bila šele dva kilometra in že so zapokale nemške brzostrele. Se nekaj sekund in oglasila se je strojniča. Vrgli smo se za trenutek na tla. Pozorno sem poslušal, če se bo kdoli izmed nas oddaljil in s puško v roki hotel odbiti kolono. V istem trenutku je padlo povelje: komandant je na čelu kolone prvi sprožil orožje in bataljon se je v jurišem zalezu zapodil naprej, medtem ko so Nemci iz zasede neprenehoma streljali za nami. Naši fantje so se odlično držali. Sram me je bilo, da sem samo za trenutek pomislil na možnost, da bodo v borbi popustili. Saj so vendar bili to že preizkušeni borci! Pristekli so se razbežali in odpadli: tim je počil prvi strel, ko so bili Nemci še na Skofiji.

Toda nad našimi glavami so se vedno zvižgale kroglice. Nenadoma me je na stegnu nekaj speko; toda bolecini nisem čutil in nisem nič pomislil, kaj naj bi to bilo. Bili smo že globoko v gozdu, ko me je noga zabelala boleti. Krji mi je curkoma tekla iz rane in mi polnila levi čevelj. Dohitei me je tovariš Mane in mi obvezal nogo, medtem pa se je bataljon oddaljil in sklenil sva, da nova tu počakala do jutra. Vendar, ni sva mogla dolgo ostati sama, na mestu in sva začela plezati proti vrhu hriba. Prišla sva v bližino vasi. Vpitja in ropota ni bilo več slišati nikjer. Lajanje psov nam je zaznanjalo, da so se Nemci umaknili.

Sedla sva v juriše ob robu gozda in začela prisluškovati. Nekaj metrov pod nama je cesta vezala dve vasi, ki sta bili od naju enako oddaljeni. Treba se je bilo odločiti, na desno ali na levo. Bilo je vse mirno, in tu pa tam so modrkasti žarki petrolejek prodirali skozi okna. Začela so

skripati vrata in domači glasovi so naju opogumili. Ni bilo nobenega dvoma več, Nemci so šli odhod. Povlekli so se v večjo postojanko — Buzet.

Ne vem, zakaj sva se s tovarišem Manejem oddelila za vas, ki je stala na najini desni strani. Morda zato, ker je bila na griču in sva od tam imela boljši razgled.

Nekaj sto metrov pred vasjo me je tovariš Mane pustil samega in šel naprej pogledat, kdo v vasi gospodarji. Ko se je vračal, sem na njegovem nasmejanem obrazu čital, da je vse v redu in ker sem se od vročine kar tresel, sem se vlegel na kup sena pod prvim kozolecem in za nekaj ur zadremal.

Mane je bil zelo družaben tovariš. S svejim vedrim in prikužnim značajem je takoj osvojil človeka. Povsod so ga imeli radi. Ko sem se zbudil, mi je povedal, da je že dober prijatelj gospodarja hise, ki me je objubil za ranjenca, p. merno skrivala šče. Čakaš je, da se bom zdravnil in nato šel potkat na okno. Za to znamenaje sta bila z gospodarjem dogovorjena.

Kmalu potem najlu je prijazno pozdravil starejši brkati možiček z bečdami, imata srečo, fanta, da sta se zatekla k meni! Doktor bosta pod mojo streho, se vama ne bo slabo godilo.

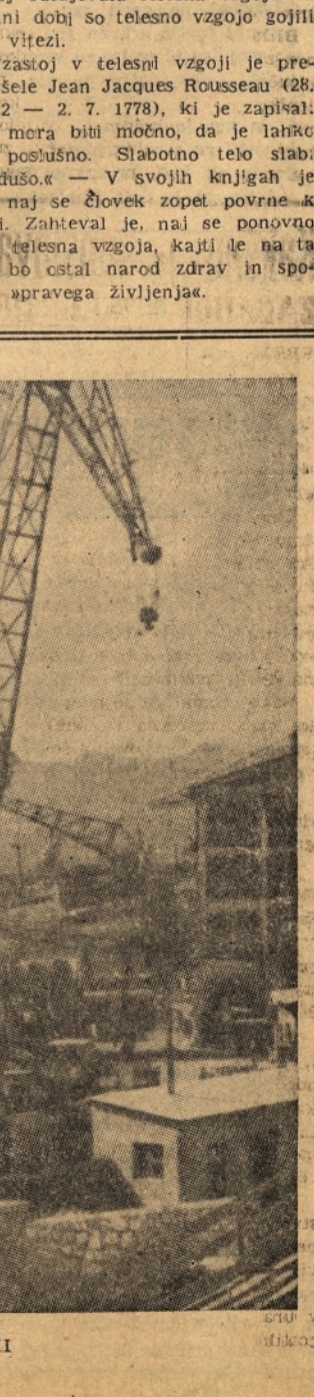
Začudeno sva se spogledala. Starček naju je razumel in takoj pripomnil: »Ne mislita, da so v Velikih Mlumah slabi ljudje, ne! Toda jaz sem imel do sedaj posebno srečo. Znam nekaj nemščine in če temu svojemu znanju dodam še malo zvižgane, mi stvar gotovo uspe. Pred dnevi so Nemci že začeli s požiganjem naše vasi. Pri kozarcu vina pa sem uspel komandanta prepovrtili, da je dal vojakom povelje, naj s požiganjem prekinemo.«

V senu na seniku je napravil luknjico in nama ukazal, naj zlezeta vanjo. Dejal je, da čim bova bližja poti, naj se pokrileva s senom. Starček naju je zapustil in kmalu potem so s kamijonom pridreli v vas Nemei.

Prijel sem za puško in prvič poskusil, kako je za partizana mučno ležati v omenjenem, zaprtim in nesvobodnem zaklonu, ko je sovražnik v olinji.

Medem, ko sem se s puško in bombi v rokah zaklanjal, da moram ubiti vsaj dva Nemca, predno sam poginem, sem mislil na posledice, ki jih bodo utrpeli ljudje in primeru, da naletijo na naju Nemei, in svoji zakletici se nekaj dodal.

Pa zasto? V telesni vzgoji je prebudil šele Jean Jacques Rousseau (28. 6. 1712 — 2. 7. 1778), ki je zapisal: »Telo mora biti močno, da je lahko duša poslušna. Slabotno telo slabi tudi dušo.« — V svojih knjigah je pisal, naj se človek zopet povrne k naravi. Zahteval je, naj se ponovno uvede telesna vzgoja, kajti le na ta način bo ostal narod zdrav in sposoben sprogeva življenja.

V RESKI LUKI

